

Redaktionelt forord

Temanummer: Færøernes økonomi og politik

Tilbage i 1990'erne var der ikke meget godt at rapportere om fra Færøerne. »Færøerne er gået i fisk« (*Ekstra Bladet*, 7. oktober 1990), »fisk eller fallit på Færøerne« (*Berlingske Tidende*, 17. november 1990), »Krisen kradser under uldtrøjen« (*Berlingske Tidende*, 13. april 1992), »Der lukkes og slukkes på Færøerne« (*Ritzaus Bureau*, 2. november 1992), »Ø i dyb krise« (*Berlingske Tidende*, 4. marts 1993), »Færinger kræver øget selvstyre« (*Berlingske Tidende*, 22. februar 1995) er bare nogle af de mange skæbnesvangre overskrifter, der beskrev, at Færingerne reelt var på fallittens rand.

I 1988 toppede den færøske økonomi med et BNP pr. indbygger på hele 125.000 kr. I 1992 – blot fire år efter – var det faldet med 30 pct. i faste priser, og nedgangen fortsatte i både 1993 og 1994. Arbejdsløsheden eksploderede fra at være nærmest ikkeeksisterende til hele 30 pct. og det offentlige budgetunderskud voksede fra to til mere end 14 procent. Udlandsgælden bare voksede og voksede. Den endte på 160 pct. af BNP og fik dermed et omfang, der gjorde tilbagebetaling til en nærmest ubærlig byrde for et samfund på 45.000 personer. Hver færinger skyldte i princippet 175.000 kr. væk til kreditorer, der efterhånden var blevet overordentlig bekymrede. Det var i denne kontekst, at et flertal af færingerne ønskede at frigøre sig helt og aldeles fra Danmark.

I dag er det næsten ikke til at forstå, hvor galt det i virkeligheden stod til på Færøerne for 25 år siden. I dag går det nemlig ganske enkelt helt forrygende på Færøerne. Der er tale om en veritabel turn-around, der påkalder sig omverdenens interesse og respekt. Som man vil kunne forvise sig om i dette temanummer af Økonomi & Politik, der er redigeret af Lau Øjfjord Blaxekjær, er Færøernes BNP per indbygger nu større end det danske. Vi taler om et samfund i Atlanterhavet med en særdeles veludbygget infrastruktur, et moderne produktionsapparatet og en veluddannet arbejdskraft. Der er meget solide overskud på betalingsbalancen, finansloven er i balance eller i overskud, og i realiteten er man ikke længere afhængig af de årlige bloktilskud fra Danmark. Man er i fuld gang med at etablere et universitetssystem efter internationale standarder, og der er taget effektiv hånd om covid-krisen. Turisterne strømmer til; tidligere tiders udvandrede færinger vender nu tilbage; og der fødes flere færinger, end der dør. På den internationale scene etableres stadig flere færøske diplomatiske repræsentationer, og man påtænker selvsikkert at genoptage forhandlingerne med Danmark om den udenrigspolitiske fuldmagtslov.

**MARTIN
MARCUSSEN**
Ansvarshavende
redaktør for
Økonomi & Politik

Med denne transformation fra et krisefund til et moderne velfærdssamfund i vækst følger en række nye udfordringer, som bidragene i dette temanummer tager fat på. Hvor holdbar er den økonomiske udvikling i virkeligheden? Økonomien er stadig stærkt afhængig af fiskefarvandet omkring Færøerne, og dermed priserne og de internationale markeder i denne sektor. Er økonomien allerede overophedet og på vej mod et kollaps? Kan der gøres noget ved boligpriserne, som er eksploderet i takt med den økonomiske udvikling? Kommer den økonomiske vækst med en pris for det sårbare færøske økosystem? Er der grænser for, hvor mange naturressourcer der kan udnyttes, og hvor mange turister der kan bydes velkommen? Hvordan fordeler man mest retfærdigt det store og stigende overskud, der trækkes ud af de fælles naturressourcer? Og hvordan kan man forklare, at færingerne ikke længere diskuterer, hvorvidt man skal løsrive sig fra Danmark eller ej?

I Danmark er Færøerne nu også blevet high politics. Det skyldes blandt andet, at verdens stormagter – Kina, USA og Rusland – er blevet dybt interesserede i disse atlantehavsøer. Ambassadører fra disse lande aflægger regelmæssigt besøg på Færøerne for at gøre deres hoser grønne. Men danskerne – herunder også danske politiske beslutningstagere – har en meget begrænset indsigt i den samfundstransformation, der netop nu finder sted på Færøerne. Det er håbet, at vi med dette temanummer af Økonomi & Politik kan være med til at udfylde en lille del af dette videnstomrum og dermed også være med til at skabe en konstruktiv debat om, hvordan forholdet mellem Danmark og Færøerne skal udfolde sig fremover.